

1. یکی از کانون های مهم تمدنی قاره اروپا در کجا به وجود آمد؟

2. وضعیت جغرافیایی یونان باستان چگونه بود؟ 1. وجود کوه های صخره ای و دشت های حاصلخیز

2. دارای موقعیت شبه جزیره ای و برخورداری از سواحل طولانی با خلیج ها و بریدگی های مناسب برای ایجاد لنگرگاه

3. شرایط مناسب برای کشتیرانی و دریانوردی

یونان و روم

درس 6

تهیه و تنظیم کبری باکویی دبیر ناحیه 2 ساری

جزیره ها و شبه جزیره های شمال دریای مدیترانه خاستگاه تمدن های کهنی بوده اند که تأثیر عظیمی بر تاریخ و فرهنگ جهان و به ویژه قاره اروپا گذاشته اند. انتظار می رود با بررسی رویدادهای مهم تاریخ یونان و روم در دوران باستان، در این درس جایگاه و دستاوردهای این تمدن ها و تفاوت ها و شباهت های مهم آنها را با دستاوردهای سایر تمدن های باستانی تشخیص و توضیح دهید.

یونان باستان

نقشه یونان باستان

وضعیت جغرافیایی یونان تأثیر بسزایی در زندگی یونانیان داشته است. بخش وسیعی از یونان را کوه های صخره ای فرا گرفته است که در میان آنها فقط دشت های حاصلخیز

یکی از کانون های مهم تمدنی قاره اروپا، (در سرزمین های جنوب شبه جزیره بالکان و جزیره های مجاور آن در دریاهای مدیترانه و اژه که یونان نامیده می شود، به وجود آمد) 1.

1. چه عواملی شرایط مناسبی را برای کشتیرانی و دریانوردی در یونان باستان فراهم کرد؟
2. تمدن جزیره کرت در کدام قسمت یونان واقع بود؟ 5. علت از بین رفتن تمدن مینوسی چه بود؟
3. چرا تمدن کرپ به تمدن مینوسی معروف شد؟
4. ویژگی تمدن مینوسی را بیان کنید

افسانه‌ای آن جزیره، تمدن مینوسی نامیده شد (3) (مینوسیان) قرن‌ها پیش از مهاجرت اقوام هند و اروپایی به یونان، شهرهای خود را پایه‌گذاری کرده بودند. آنان قومی دریانورد بودند و با مصر و دیگر مناطق همجوار خود، روابط بازرگانی داشتند. بقایای کاخ شاهی مینوسیان، حکایت از قدرت، رفاه و معماری پیشرفته آنان دارد. به احتمال زیاد، تمدن مینوسی در اثر کشمکش با اقوام مهاجر از بین رفته است (4)

کوچکی به چشم می‌خورد. در عوض (1) موقعیت شبه جزیره‌ای این کشور و برخورداری از سواحل طولانی با خلیج‌ها و بریدگی‌های مناسب برای ایجاد لنگرگاه‌ها، شرایط مناسبی را برای کشتیرانی و دریانوردی فراهم کرده است (1)

تمدن مینوسی: در پی کاوش‌های باستان‌شناختی در اوایل قرن بیستم، آثار تمدنی کهن (2) جزیره کرت در جنوب یونان کشف شد. (3) این تمدن به دلیل انتساب به مینوس، شاه

دروازه شیر در میسن

نقاشی دیواری کاخ کنوسوس که مراسم ورزشی را نشان می‌دهد - جزیره کرت

6. تمدن میسنی (در حدود ۲۰۰۰ ق.م. طایفه‌های بیابانگردی از دشت‌های اروپای شرقی به شبه جزیره یونان آمدند. این طایفه‌ها به تدریج و احتمالاً تحت تأثیر تمدن مینوسی،
6. تمدن میسنی چه زمانی و چگونه شکل گرفت و چرا به این عنوان نام‌گذاری شد؟

یک توضیح

بقایای منسوب به شهر تروا

اطلاعات موجود درباره دوره میسنی، عمدتاً از کشفیات باستان‌شناسی و نیز از «ایلیاد» و «اودیسه»، دو کتاب حماسی یونان باستان، سروده هومر شاعر بلند آوازه قرن ۸ ق.م. به دست می‌آید. ایلیاد، جنگ اهالی میسن را با ساکنان شهر تروا روایت می‌کند و اودیسه ماجراهای اولیس قهرمان را پس از جنگ تروا باز می‌گوید. تا مدت‌ها مورخان تصور می‌کردند جنگ تروا صرفاً حکایتی تخیلی است که هومر درباره نیاکان خود سروده است. اما کشف بقایای شهری باستانی در نزدیکی تنگه‌داردافل نشان داد که تروا وجود خارجی داشته است. به احتمال زیاد میسن و دیگر شهرهای یونانی، که با تروا رقابت تجاری داشته‌اند، با این شهر وارد جنگ شده باشند.

1. تمدن میسن چگونه ضعیف شد؟

از حدود 1100 تا حدود 80 ق.م. یونان دچار انحطاط شد که مورخان را عصر تاریکی نامیده اند

2. مهمترین دولت شهرهای یونانی و ویژگی های آنها را بیان کنید

جریان این جنگ‌ها، به طور پنهانی، به اسپارت کمک مالی می‌کرد. جنگ‌های پلوپونزی سرانجام با پیروزی اسپارت پایان یافت. (5)

در همان دورانی که دولت-شهرهای یونانی سرگرم رقابت و جنگ بودند، قدرت جدیدی در مرزهای شمالی یونان یعنی مقدونیه در حال ظهور بود. مقدونیان به زبان یونانی صحبت می‌کردند، اما از زندگی شهری و تمدن توسعه یافته‌ای برخوردار نبودند. (6) فیلیپ دوم، شاه مقدونیه، با تشکیل ارتشی نیرومند از طوایف جنگجوی مقدونی، دولت-شهرهای خسته و متفرق یونان را مطیع خود کرد و بر این کشور مسلط شد. فیلیپ قصد داشت به ایران نیز حمله کند، اما پیش از آنکه اقدامی انجام دهد، به قتل رسید. (7)

اسکندر مقدونی، پسر و جانشین فیلیپ که در محیطی نظامی پرورش یافته بود، بسیار شیفته جنگ و فتح سرزمین‌های جدید بود. او پس از آنکه شورش یکی از دولت-شهرهای یونانی را فرونشاند، با سپاهی آماده به قلمرو هخامنشیان هجوم آورد. سپاهیان او در چندین نبرد بر سپاه هخامنشی پیروز شدند و مصر، آسیای صغیر، بین‌النهرین و ایران را فتح کردند. اسکندر سپس به هند نیز لشکرکشی کرد و تا رود سند پیش رفت. در نتیجه لشکرکشی‌ها و فتوحات اسکندر، ارتباط و تعامل فرهنگی میان تمدن‌ها و مردمان قلمرو تحت فرمان او بیشتر شد. (8)

6. مقدونیان در چه شرایط ظهور کردند و چه ویژگی‌هایی داشتند؟
7. شاه مقدونیه چه کسی بود و چه اقداماتی انجام داد؟

بیاده نظام یونان

عصر دولت-شهرها: تمدن میسن به دلیل رقابت شهرها و جنگ‌های داخلی ضعیف شد. (1) از 1100 تا حدود 800 ق.م. یونان دچار چنان انحطاطی شد که مورخان آن را «عصر تاریکی» نامیده‌اند. پس از آن به تدریج دولت-شهرهای مختلفی در یونان سر بر آوردند و به قدرت رسیدند. این دولت-شهرها غالباً با یکدیگر در حال رقابت و جنگ بودند. (2) آتن و اسپارت مهم‌ترین دولت-شهرهای یونانی به‌شمار می‌رفتند و از دیگر دولت-شهرها نفوذ و قدرت بیشتری داشتند. آتن مرکز فعالیت‌های فلسفی، علمی و هنری و نیز زادگاه مردم‌سالاری (دموکراسی) به‌شمار می‌رفت، اما اسپارت، جامعه‌ای نظامی‌گرا و جنگاور بود که به امور فرهنگی و هنری چندان علاقه‌ای نداشت. (2)

فرمانروایان دولت-شهرهای یونانی همواره می‌کوشیدند نفوذ و سلطه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی خود را تا آن سوی مرزهای این کشور گسترش دهند. (3) آسیای صغیر (ترکیه امروزی) از جمله مناطقی بود که دولت-شهرهای یونانی به منظور گسترش قلمرو و توسعه نفوذ فرهنگی و اقتصادی خود، به آنجا یورش بردند. (3)

رقابت دولت-شهرهای یونانی با حکومت هخامنشیان برای تسلط بر منطقه آسیای صغیر، موجب بروز کشمکش‌های طولانی و جنگ‌های بزرگی میان دو طرف در قرن 5 ق.م. شد. (4) شما در درس 8 درباره آن مطالب بیشتری خواهید خواند.

جنگ‌های داخلی یونان و برآمدن اسکندر مقدونی:

پس از پایان جنگ‌های یونان و ایران، دولت-شهر آتن به رهبری پریکلس، سیاستمدار آزادی‌خواه، به سرعت در مسیر پیشرفت و توسعه طلبی سیاسی و نظامی گام برداشت. (5) در آن زمان دولت-شهرهای مختلف یونانی به دو گروه رقیب و دشمن تبدیل شده بودند که آتن بر یکی و اسپارت بر دیگری فرمان می‌راند. در فاصله 431 تا 404 ق.م. سلسله جنگ‌هایی میان دو گروه رقیب رخ داد که به جنگ‌های پلوپونزی مشهور است. حکومت هخامنشی در

8. اسکندر مقدونی که بود و چه اقداماتی انجام داد؟

۱- Pericles

۲- Peloponnesus

دولت شهر آتن به رهبری پریکلس به سرعت در مسیر پیشرفت و توسعه طلبی سیاسی و نظامی گام برداشت

5. درباره جنگ‌های پلوپونزی توضیح دهید و نتیجه آن چه شد؟ هخامنشیان چه نقشی در این جنگ‌ها داشتند

یونانیان از دستاوردهای تمدن های مصر، بین النهرین و ایران استفاده کردند

1. اعتقادات دینی یونانیان چگونه بود؟

2. دلیل برگزاری مسابقات المپیک چه بود؟

نقشه فتوحات اسکندر

به خدایان انجام می گرفت. در یونان باستان، نفوذ و قدرت کاهنان به مراتب کمتر از مصر و بین النهرین بود (یونانیان به احترام خدایان و برای بزرگداشت قهرمانان خویش، جشن ها و مسابقه های مختلفی را برگزار می کردند. مشهورترین آنها، بازی های المپیک بود که هر چهار سال یکبار در دولت-شهر المپیا برگزار می شد. اولین دوره این بازی ها در ۷۷۶ ق.م. انجام شد) 1

پس از مرگ اسکندر، یکی از سرداران او در یونان قدرت را به دست گرفت. حکومت مقدونیان بر یونان، تا زمانی که این کشور ضمیمه امپراتوری روم شد، ادامه یافت.

فرهنگ و تمدن

یونان در عهد باستان به ویژه در عصر شکوفایی مردم سالاری (دموکراسی) در آتن (۵۰۰ تا ۳۳۸ ق.م.)، شاهد دوران درخشانی از رشد فکری، فرهنگی، علمی، هنری و ادبی بود. یونانیان از دستاوردهای تمدن های مصر، بین النهرین و ایران بهره بسیاری بردند و در عرصه های مختلف پیشرفت های چشمگیری کردند.

دین: یونانیان به خدایان متعددی اعتقاد داشتند. مهم ترین این خدایان، دوازده خدایی بودند که در کوه آلمپ جای داشتند و در رأس آنان، «زئوس» خدای آسمان و آذرخش بود. مردم هر دولت-شهر یکی از خدایان مستقر در المپ را به عنوان خدایی محافظ شهر خود ستایش می کردند. مثلاً آتنا، خدایانوی خرد، محافظ شهر آتن به شمار می رفت. یونانیان دارای معابدی بودند. نیایش غالباً با تقدیم هدیه و قربانی

معبد پارتنون - آکروپولیس آتن

1. یکی از ویژگی‌های برجسته تمدن یونان باستان چه بود؟

2. شیوه حکومت و سیاست در یونان باستان چگونه بود؟ نخست شاهان به صورت موروثی حکومت می‌کردند در نتیجه توسعه دریانوردی و گسترش تجارت خارجی طبقه‌ای از اشراف و ثروت‌مندان به جای شاهان قدرت را گرفتند در قرن ششم و پنجم ق. م. مردم‌سالاری در یونان به ویژه در دولت شهرهای آتن شکل گرفت

در آتن فقط مردانی که شهروند آنجا محسوب می‌شدند حق رای داشتند و می‌توانستند در اداره امور دولت شهر مشارکت کنند زنان، بردگان و بیگانگان از حق رای و شرکت در اداره امور سیاسی محروم بودند

در یونان و به ویژه در دولت-شهر آتن شکل گرفت که البته با نظام‌های مردم‌سالاری امروزی تفاوت داشت. در آتن، فقط مردان بالغی که از پدر و مادری آتنی به دنیا آمده بودند و شهروند آنجا محسوب می‌شدند، حق رأی داشتند و می‌توانستند در اداره امور دولت - شهر مشارکت کنند. زنان، بردگان و بیگانگان مقیم آتن که بیشتر جمعیت آن دولت - شهر را تشکیل می‌دادند، از حق رأی و شرکت در اداره امور سیاسی محروم بودند)2

حکومت و سیاست) یکی از ویژگی‌های برجسته تمدن یونان باستان، شیوه متفاوت حکمرانی بود که توسط یونانیان به وجود آمد) در یونان باستان، مانند بسیاری از کشورهای دیگر، نخست شاهان به صورت موروثی حکومت می‌کردند، اما در نتیجه توسعه دریانوردی و گسترش تجارت خارجی، طبقه‌ای از ثروتمندان و اشراف برآمدند و به جای شاهان، قدرت را در دست گرفتند. در قرن‌های ششم و پنجم قبل از میلاد، نوعی مردم‌سالاری

3. زادگاه فلسفه و پیشگام تفکر فلسفی کجاست؟

فعالیت 1

4. فیلسوفان بزرگ یونان باستان را نام ببرید

با همفکری، چند تفاوت نظام‌های مردم‌سالاری امروز را با مردم‌سالاری یونان باستان بیان کنید.

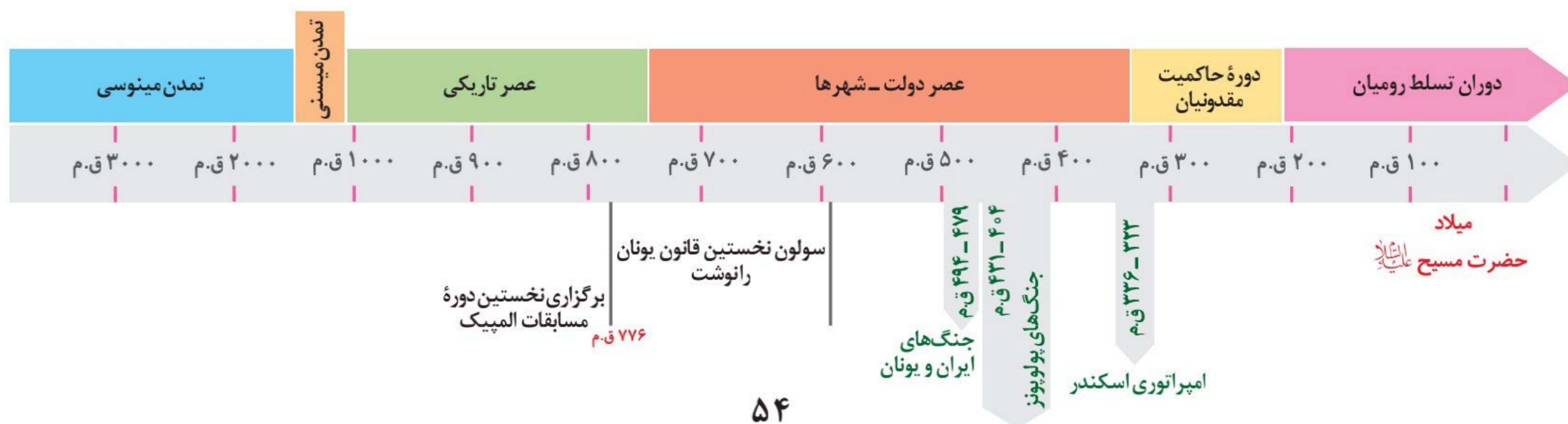
5. کدام فلاسفه ایرانی از فیلسوفان یونان باستان تاثیر پذیرفتند؟

افلاطون و ارسطو در حال مباحثه فلسفی، اثر رافائل، نقاش ایتالیایی

فلسفه)3 یونان و به ویژه شهر آتن، زادگاه فلسفه و پیشگام تفکر فلسفی محسوب می‌شود)3)4) فلسفه یونان در قرن‌های پنجم و چهارم پیش از میلاد، با ظهور فیلسوفان بزرگی مانند سقراط، افلاطون و ارسطو به اوج خود رسید)4 این فیلسوفان با تکیه بر استدلال‌های عقلانی و منطقی، درباره موضوع‌های گوناگون فلسفی به بحث و گفت‌وگو پرداختند و برخی از آنان آثار مهمی تألیف کردند)5) فلسفه یونان، تأثیر زیادی بر فیلسوفان مسلمان به ویژه فیلسوفان ایرانی مانند فارابی و ابن سینا گذاشته است)5

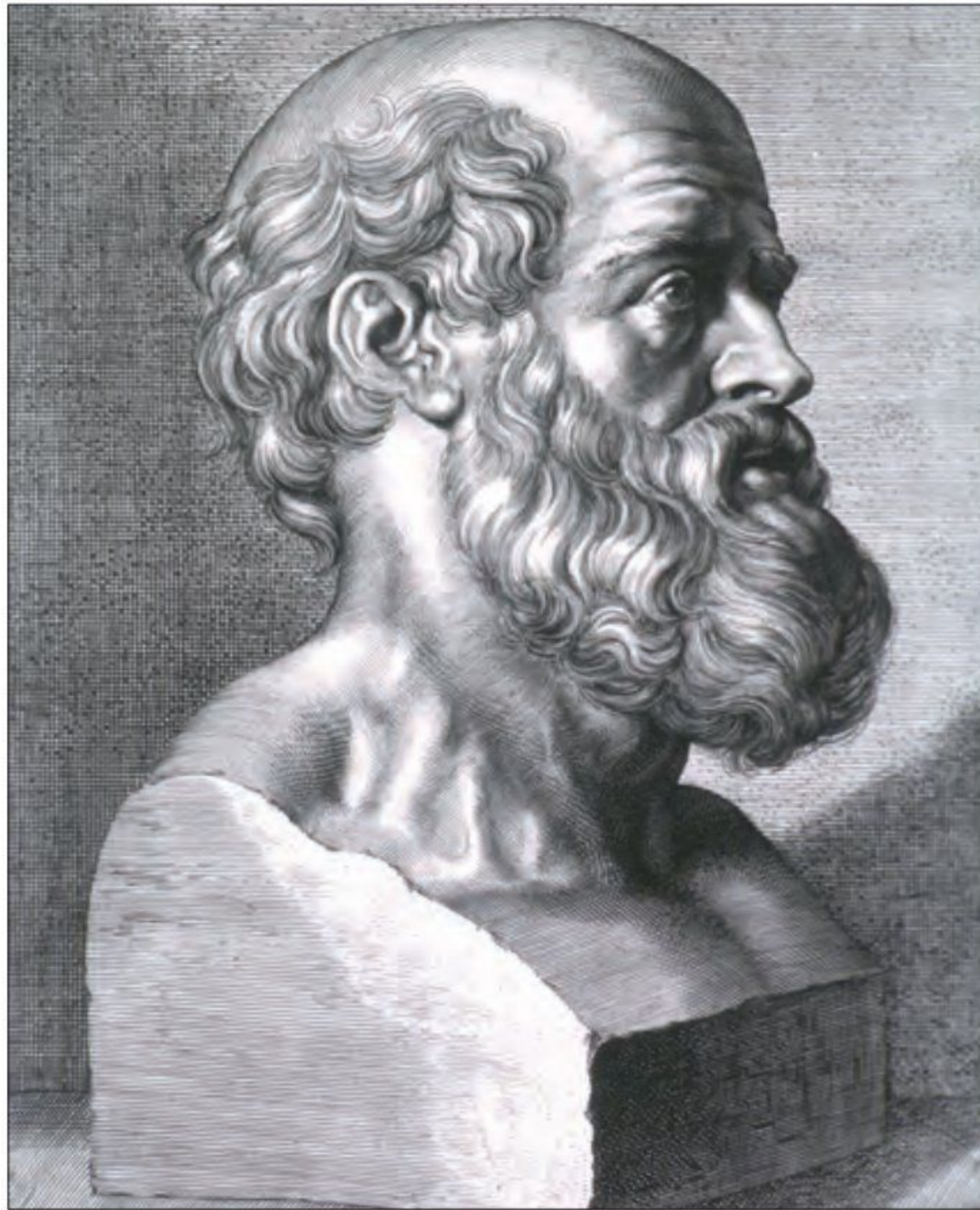
1- واژه فلسفه، مُعَرَّب واژه یونانی «فیلسوفیا» است که از دو کلمه فیلو به معنای «دوستداری» و سوفیا به معنای «دانایی»، تشکیل شده است.

1. ویژگی های علوم در یونان باستان چگونه بود؟

2. دانشمندان یونانی بر چه اساسی به مطالعه پدیده های مختلف می پرداختند؟

3. پزشک نامدار یونانی در عهد باستان چه نام داشت و به چه معروف بود؟

علوم: (در یونان باستان، علوم مختلفی مانند ریاضی، فیزیک، پزشکی و تاریخ نگاری شکوفا شد.) **دانشمندان یونانی** بر اساس روش علمی و با تکیه بر خرد به مطالعه پدیده های مختلف می پرداختند (بقرات، پزشک نامدار یونانی در عهد باستان که به «پدر علم پزشکی» معروف است) نشانه های بیماری در بیمارانش را به دقت یادداشت می کرد و از این اطلاعات برای درمان بیماران دیگر استفاده می کرد. او اعتقاد داشت که بیماری ها علت های طبیعی دارند و مجازات هایی نیستند که خدایان فرستاده باشند. فیثاغورث، فیلسوف و ریاضی دان مشهور یونانی که در عهد باستان می زیست، برخی از اصول هندسه را کشف کرد و امروزه دانش آموزان او را با «قضیه فیثاغورث» به یاد می آورند. تاریخ نگاری، از دیگر دانش های رایج در یونان باستان بود.

4. فیلسوف و ریاضیدان مشهور یونانی در عهد باستان چه نام داشت؟

5. کانون شکل گیری تمدن و امپراطوری روم در عهد باستان کجا بود؟

6. درباره موقعیت جغرافیای روم توضیح دهید

به شمال ایتالیا بوده است. کوه های مرکزی آپنین، شرق و غرب این کشور را از هم جدا می کند. با این حال، ایتالیا دارای سواحل طولانی مناسب برای کشتیرانی و دشت های حاصلخیز وسیعی است.)

از روم تا روم: درباره تاریخ ایتالیا و ایتالیایی های نخستین، آگاهی کمی در دست است. در حدود ۱۵۰۰ ق.م. گروهی از اقوام هند و اروپایی به ایتالیا پا نهادند و مزارع و روستاهایی را به وجود آوردند. بعدها اقوام دیگری نیز از یونان وارد این سرزمین شدند و بر شکل گیری تمدن روم تأثیر گذاشتند.

هنر و ادبیات: در یونان باستان، ادبیات و هنرهای تجسمی، مخصوصاً انواع شعر، نمایشنامه نویسی، مجسمه سازی و معماری نیز شکوفا و پررونق بود.

روم

شبه جزیره ایتالیا در شمال دریای مدیترانه، کانون شکل گیری تمدن و امپراتوری نیرومندی به نام روم در عهد باستان شد. (این شبه جزیره از شمال به جنوب به طول حدود ۱۲۰۰ کیلومتر گسترده است و عرض آن زیاد نیست. کوه های آلپ در شمال آن، مانع طبیعی به وجود آورده و گذرگاه های فراوان آن، معبر رخنه اقوام مختلف

فعّالیت ۲

با استفاده از نقشه طبیعی کشورهای یونان و ایتالیا، درباره ویژگی های جغرافیایی مشترک این کشورها که بر تاریخ و تمدن آنها تأثیر گذار بوده است، گفت و گو کنید.

1. حکومت جمهوری روم چگونه تاسیس شد؟
2. جمهوری روم چگونه گسترش پیدا کرد؟
3. علت جنگ بین رومی ها و کارتاژی ها چه بود و نتیجه آن چه شد؟

● کولوسئوم (تماشاخانه یا آمفی تئاتر رم)

4. کدام حکومت در مقابل سپاه قدرتمند و مانع پیشروی رومیان به سوی ایران شد؟

افسانه تاسیس شهر رم

مقدونی، از سوی دیگر، رخ داد. کارتاژیان بر بخش‌هایی از دریای مدیترانه و شمال آفریقا و مقدونیان بر مقدونیه و یونان حکومت می‌کردند. سرانجام، رومیان رقیبان خود را شکست دادند و بر دریای مدیترانه و سرزمین‌های پیرامون آن مسلط شدند. در نتیجه این فتوحات، جمهوری رم تبدیل به قدرتی بزرگ در مدیترانه شد و به توسعه‌طلبی خود در اروپا، آفریقا و آسیا ادامه داد.³

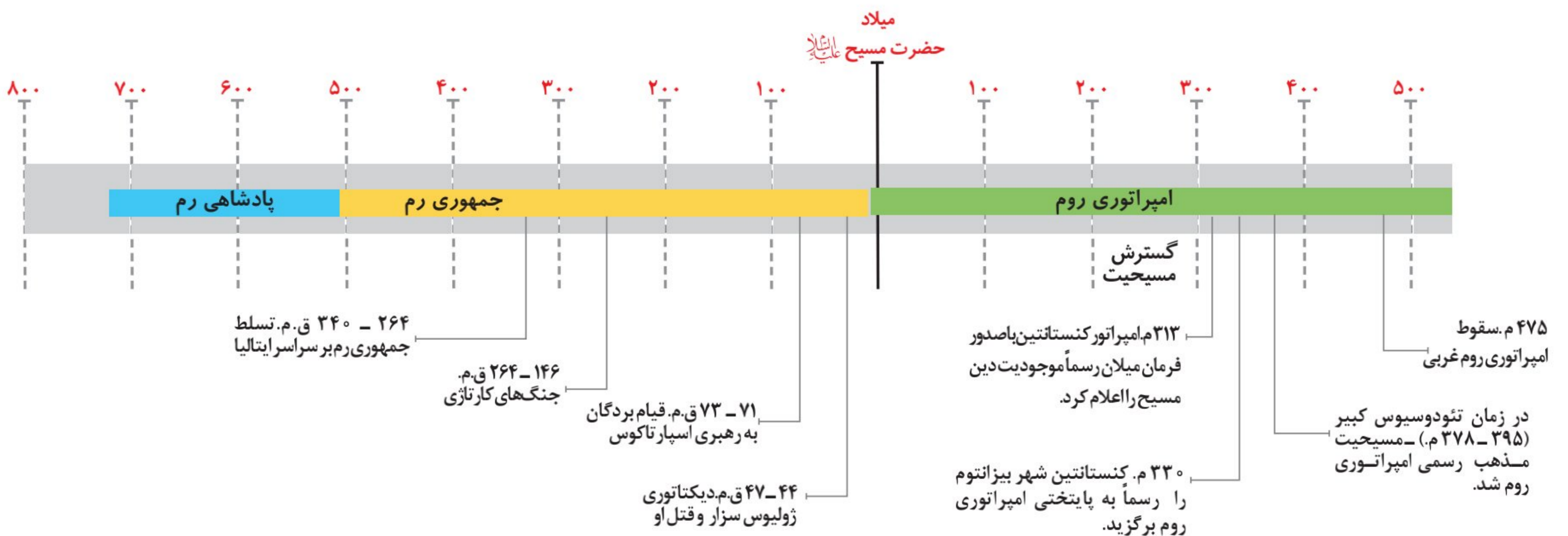
رومیان با لشکرکشی به سرزمین‌های شرق دریای مدیترانه در غرب آسیا، بقایای حکومت سلوکیان را برانداختند و به سوی ایران پیشروی کردند.⁴ تنها حکومت اشکانی بود که در مقابل سپاه قدرتمند روم ایستادگی کرد و مانع پیشروی بیشتر آنان به سوی ایران شد.⁴

1) شهر رم در مرکز ایتالیا از ادغام تعدادی از روستاها در کرانه رود تیبر پدید آمد. در سال ۵۰۹ ق.م. رومیان بر شاه این شهر شوریدند و حکومت جمهوری رم را تاسیس کردند.¹ جمهوری رم در سال‌های میان ۵۰۹ تا ۲۶۴ ق.م. با شکست رقیبان و دشمنان خود گسترش پیدا کرد و بر سرتاسر شبه جزیره ایتالیا مسلط شد.² در این دوره، تشکیلات حکومتی و نهادهای سیاسی جمهوری رم تکامل یافت.

3) جمهوری رم، سپس سیاست توسعه‌طلبانه نظامی گسترده‌ای را در خارج از مرزهای شبه جزیره ایتالیا پیش گرفت. از این رو، در فاصله سال‌های ۲۶۴ تا ۱۴۶ ق.م. سلسله جنگ‌های بزرگی میان آن جمهوری از یک سو و حکومت کارتاژ و پادشاهان

نقشه قلمرو امپراتوری روم

1. چه عاملی زمینه تقسیم امپراتوری روم به دو قسمت شرقی و غربی را فراهم کرد؟
2. روم شرقی و غربی توسط چه گروه هایی نابود شدند؟
3. رومیان چگونه جمهوری رم را تاسیس کردند؟
4. بر اساس قانون اساسی رم ساختار حکومت چگونه بود؟
5. نقش ارتش را در ساختار حکومت روم بیان کنید

1) پس از آنکه امپراتور کنستانتین^۱ (۳۳۷-۳۰۶ م.)، شهر بیزانتیوم (قسطنطنیه/ استانبول) را به پایتختی برگزید، به تدریج زمینه تقسیم امپراتوری روم به دو بخش شرقی و غربی فراهم آمد.^۲ روم غربی در ۴۷۵ م. در اثر هجوم اقوام بیابان گرد نابود شد؛ اما روم شرقی تا سال ۱۴۵۳ م. که پایتخت آن توسط امپراتوری مسلمان عثمانی فتح شد، دوام آورد.^۲

3) **سیاست و حکومت:** رومیان با درآمیختن فرهنگ کهن طایفه ای و نظام دولت - شهری، جمهوری رم را تاسیس کردند.^۳ بر اساس قانون اساسی رم، ساختار حکومت، شامل چند مجلس و شماری مقام های اجرایی بود. اشراف به واسطه مجلس سنا، و عامه مردم از طریق مجمع نمایندگان خود، در اداره امور کشور مشارکت می کردند.

• تندیس اکتاوین (آگوستوس)

ریاست قوه اجرایی به دو کنسول اعطا می شد که از میان اعضای سنا برای یک سال، بدون تکرار، انتخاب می شدند. وقتی یکی از کنسول ها در میدان جنگ، نیروهای جمهوری را هدایت می کرد، کنسول دیگر اداره امور داخل را بر عهده می گرفت.^۴ ارتش روم برای دولتمردان رومی عرصه آموزش و اثبات لیاقت بود. هیچ شهروند رومی به منصب دولتی برگزیده نمی شد، مگر آنکه در ده نبرد شرکت کرده باشد.^۵

6) با گسترش قلمرو جمهوری رم، معلوم شد که قانون اساسی و نهادهای این جمهوری برای اداره سرزمین های پهناور از کارایی لازم برخوردار نیستند.^۶ از این رو^۷ در قرن اول قبل از میلاد، جمهوری رم بر اثر رقابت سرداران جاه طلب دچار جنگ داخلی و آشفتگی شد. سرانجام اکتاوین^۲ بر رقیبانش غلبه کرد و تغییراتی در نظام حکومتی جمهوری رم به وجود آورد.^۷ در نتیجه این تغییرات، قدرت اجرایی در اختیار یک فرد به عنوان شخص اول مملکت قرار گرفت که به «آگوستوس^۳» و بعداً «امپراتور» معروف شد. مجلس سنا نیز به عنوان مجمع اصلی مشورتی باقی ماند و در انتخاب امپراتور، ایفای نقش کرد. به مرور زمان، امپراتورها بر اختیارات و قدرت خود افزودند و برخی از آنان همچون پادشاهان مستبد حکومت کردند.^۸

10) **زندگی در روم:** به طور کلی فرهنگ روم از میراث یونانی در زمینه تعلیم و تربیت، دین، فلسفه و علوم و هنرها تأثیر فراوانی پذیرفت.^{۱۰}

11) رومیان خدایان متعددی را می پرستیدند و مانند یونانیان، جشنواره ها و بازی های عمومی و مذهبی مختلفی را به احترام و بزرگداشت خدایان برگزار می کردند. علاوه بر آن، برخی از باورهای کهن ایرانی مانند پرستش ایزدمهر (میترا) در قلمرو روم رواج یافت و بر فرهنگ و هنر رومی تأثیر چشمگیری گذاشت.^{۱۱}

خانواده های رومی مسئولیت های شهروندی را به فرزندان خود از سنین کودکی می آموختند و آنان را به کار سخت،

8. نتیجه تغییر اکتاوین در نظام حکومتی جمهوری رم چه بود؟

۱- Constantine ۲- Octavian ۳- Augustus

10. فرهنگ روم از میراث یونانی در چه زمینه هایی تأثیر فراوان پذیرفت؟
11. اوضاع دینی روم باستان چگونه بود؟

1. وضعیت تربیت فرزندان در روم باستان چگونه بود؟

خانواده رومی مسولیت شهروندی را به فرزندان خود از سنین کودکی می‌آموختند و آنان را

به کارهای سخت و شجاعت برای جنگیدن و وفاداری به شهرشان تشویق می‌کردند

2. وضعیت زنان رومی نسبت به زنان یونانی چگونه بود؟

شمار بردگان و اختلاف میان فقیر و ثروتمند چنان افزایش یافت که در سال ۷۳ ق.م. بردگان به رهبری اسپارتاکوس قیام کردند و حکومت روم به زحمت و پس از دو سال، قیام را سرکوب کرد³

شجاعت برای جنگیدن و وفاداری به شهرشان تشویق می‌کردند² زنان رومی نسبت به زنان یونانی آزادتر بودند و حضور مؤثر و گسترده‌تری در زندگی عمومی و اجتماعی داشتند²

برده‌داری پدیده‌ای بسیار رایج در قلمرو امپراتوری روم بود.³

3. علت قیام بردگان در سال ۷۳ قبل میلاد در روم چه بود و رهبر این قیام چه کسی بود؟

4. برجسته‌ترین دستاورد هنری تمدن روم چه بود؟³ فعالیت

درباره وضع بردگان و موقعیت اجتماعی آنان در یونان و روم باستان تحقیق و نتیجه آن را گزارش کنید.

5. اقدامات رومیان در زمینه معماری را بیان کنید

انطاکیه، دمشق، اسکندریه، آتن و مارسی، ساختمان‌های عمومی فراوانی ساختند که حکایت از مهارت در معماری و طراحی در مهندسی دارد⁵

4 (برجسته‌ترین دستاورد هنری تمدن روم، در معماری و مجسمه‌سازی تبلور یافت)⁴ رومیان به افتخار پیروزی‌های نظامی خود بناهای یادبود زیادی را برپا کردند. آنان همچنین در رم و دیگر شهرهای قلمروی امپراتوری مثل

● موزائیکی با نقش بازی گلاادیاتورهای رومی

● سردیس امپراتور کنستانتین

6 (یکی دیگر از دستاوردهای مهم تمدن روم، ایجاد شبکه پیشرفته‌ای از جاده‌ها بود. مهندسان و کارگران رومی برای احداث جاده‌های سنگ‌فرش شده، دامنه تپه‌ها را می‌بریدند، تونل می‌کنند، پل می‌ساختند و باتلاق‌ها را پر می‌کردند. بسیاری از این جاده‌ها تا قرن‌ها مورد استفاده بود.)⁶

1. چرا دین مسیحیت در زمان امپراتور کنستانتین رونق بی سابقه ای یافت؟

ظهور و گسترش مسیحیت

در دوره سلطه رومیان بر سرزمین فلسطین، حضرت عیسی علیه السلام در آنجا به تبلیغ دین جدیدی پرداخت. پیشوایان یهود با آموزه‌های آن حضرت به مخالفت برخاستند و با همدستی رومیان، علیه او دسیسه کردند و در صدد نابودی ایشان برآمدند. دین مسیحیت، با وجود دشمنی و سخت‌گیری‌های شدید پیشوایان یهودی و حاکمان رومی، به تدریج گسترش یافت و بر پیروان آن افزوده شد.

دین مسیحیت در زمان امپراتور کنستانتین رونق بی سابقه‌ای یافت¹ زیرا این امپراتور خود به مسیحیت گروید و فرمانی صادر کرد که آزادی این دین را در محدوده امپراتوری روم تضمین می‌کرد¹. حدود ۵۰ سال بعد از کنستانتین، مسیحیت دین رسمی امپراتوری روم شد. تعالیم حضرت عیسی علیه السلام، ایمان به خدای یکتا را جایگزین عقاید شرک‌آمیز رومیان کرد و فرهنگ و اخلاق جامعه رومی را به شدت تحت تأثیر قرار داد.

پرسش‌های نمونه

- ۱ تأثیر عوامل جغرافیایی را بر شکل‌گیری دولت شهرهای یونانی بررسی کنید.
- ۲ علل و پیامدهای جنگ‌های پلوپونزی را شرح دهید.
- ۳ به نظر شما چه عواملی موجب شکوفایی فلسفه و علوم در یونان باستان شده بود؟
- ۴ با توجه به مطالب درس‌های ۴، ۵ و ۶، دو تفاوت مهم نظام حکومتی یونان و روم را با شیوه حکومت در مصر و چین باستان، بیان کنید.
- ۵ مهم‌ترین دستاوردهای رومیان باستان در حوزه معماری و مهندسی چه بود؟
- ۶ براساس نمودار خط زمان، مراحل تأسیس و گسترش امپراتوری روم باستان را به ترتیب بیان کنید.